

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. דרך ביאתך מן הימין.....2
- ב. מעשר ... דשותפות ... כתב רחמנא מעשרותיכם.....3
- ג. מראשית הגז ... דשותפות ... כתב רחמנא מאת זוכי הזבח.....4
- ד. הדין עם הטבח.....5
- ה. בכורים ... דשותפות כתב רחמנא בכורי כל אשר בארץ.....5
- ו. ארץ ... למעוטי חוצה לארץ.....6
- ז. ציצית ... דשותפות ... כתב רחמנא על כנפי בגדיהם לדורותם.....6
- ח. טלית שאולה פטורה מן הציצית כל שלשים יום.....7
- ט. מעקה ... דשותפות ... כתב רחמנא כי יפול הנופל ממנו ... גגך ... למעוטי בתי כנסיות ובתי מדרשות.....11
- י. רבי אלעאי אומר מתנות אין נוהגין אלא בארץ וכן היה רבי אלעאי אומר ראשית הגז אין נוהג אלא בארץ ... יליף נתינה נתינה מתרומה.....12
- יא. היו לו שתי רחלות גזז והניח גזז והניח שנים ושלשה שנים אין מצטרפות הא חמש מצטרפות.....15
- יב. ישראל שלקח שדה בסוריא מעובד כוכבים עד שלא הביאה שליש חייב משהביאה שליש ... פוטרין.....16
- יג. תרומה ממין על שאינו מינו לא ... שני מיני חטין ... תורמין.....18
- יד. ראשית הגז ממין על שאינו מינו ... היו לו ב' מינים שחופות ולבנות מכר לו שחופות אבל לא לבנות זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו ... זכרים אבל לא נקבות זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו ... עצה טובה קמ"ל דליתב ליה מהאי דרכיך.....19
- טו. האומר כל גרני תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום.....19
- טז. הא כל גזי ראשית דבריו קיימין.....20

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יז. אין דברי תורה מקבלין טומאה.....20

יח. לעולם אין חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד.....23

דף קלו.

א. דרך ביאתך מן הימין

היכן קובעים את המזווה צריך לקובעה¹ בימין הנכנס, דדרשינן (דברים ו פסוק ט) בִּיתְךָ דרך ביאתך, כלומר ימין לביאה כשנכנס לבית, שהעוקר עצמו ללכת עוקר קודם את רגל ימין.

קבעה משמאל פסולה, דדרך ביאתך בעינן. ונחשב כאילו לא הניח מזווה כלל, ולכן צריך להסירה מצד שמאל ולהניחה בצד ימין. ו"א² שיחזור לדרך, אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבוע מזווה, על קביעתה בצד ימין. וי"א³ שאינו חוזר לדרך.

¹ שו"ע ונו"כ רפ"ב

² ילקוט יוסף שובע שמחות א מקום וסדר קביעת המזווה וברכתה סעיף עד והליכות עולם ח

³ חיי אדם חלק א כלל טו סעיף יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואפילו אם הוא אטר ברגליו⁴ ורגל שמאל עוקר תחילה⁵, יקבענה בימין כיון שהיא לשמירת⁶ כל הבאים בבית. ואפילו אם א' לבדו דר בבית והוא אטר או שכל בני הבית אטרים, יקבענה בימין⁷.

ב. מעשר ... דשותפות ... כתב רחמנא מעשרותיכם

כבר התבאר לעיל דף קלה: שפירות השותפין⁸ חייבים בתרומה ומעשרות⁹, ואינם צריכים ליטול רשות זה מזה, אלא כל התורם מהם תרומתו תרומה.

⁴ לבוש ועיין חי' רע"א

⁵ ולא אמרינן יניחנה בשמאל דדרך ביאתך הוא לגבי ידיה מידי דהוי אתפילין, דשאני מזוזה דהוי לשימור כל בני הבית, מה שאין כן בתפילין דהויין ליה לחודיה. הב"י בשם המרדכי. ומה שדרשו ביתך דרך ביאתך ולא כפשוטו, נראה לי משום דקשיא להו ז"ל כיון דסופינו לרבות מבשעריך כל השערים אחד שערי בתים ואחד שערי חצירות כו' כדכתיבנא לעיל ריש סימן רפ"ו, אם כן ביתך למה לי, על מזוזות שעריך הוה ליה למכתב ודיו, ואי משום בית דירה קאתי לאשמועין, על מזוזות שערי דירתך היה לו לומר כיון שעיקר בית משום דירה כתבו, לכך דרשוהו גם כן ביאתך, ואין להקשות אם כן דלמא כוליה להכי הוא דאתא ובית דירה מנלן, דאם כן ביאתך הוה ליה לומר מאי ביתך, אלא שמע מינה תרתי, ג"ל. לבוש שם

⁶ בעושה אותה משום מצוה רשאי לחשוב בשכר מצוה ישמרהו ד'. אבל העושאה רק לכוננת שימור אין לו שמירה, אלא סכין היא בעיניו, תשובת גנת ורדים חלק א' באו"ח כלל ב' סימן כ"ח עלה מ"ה ע"ד [סוף ד"ה אין זו]

⁷ דלא דמי לתפילין שהם מצות שבגופו לכך אזלינן בתר ימין ידיה משא"כ מזוזה דאינה אלא חובת הבית לכך אזלינן בתר ימין של כל האדם והיינו שלא חילקו בש"ס פוסקים בין בני הבית אטרים או לא וכן נראה דעת הרב שלעולם מניח בימין וכן נוהגין. ש"ך שם ה

⁸ רמב"ם הלכות תרומות פרק ד הלכה ת, שו"ע ונו"כ שלא לה

⁹ ברמב"ם כתב שנאמר מעשרתיכם והוא בדברים יב פסוק ו ובגמ' כתיב גם תרומותיכם ועיין בצ"ח"ל ס"ק רב שכתב וצ"ע למה הביא רבנו קרא דמעשר ולא קרא דתרומה שו"ר במע"א שעמד ע"ז ועי' ש"ך יו"ד סי' של"א סקס"ה, אולם אין פסוק זה דתרומותיכם בחומש אלא ביחזקאל מד ל אולם נאמר תרומה בלשון רבים בתורה בבמדבר יח פסוק כז ונחשב לכם תרומתכם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ויבטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

י"א¹⁰ שאפי' לכתחלה יכול כל א' לתרום על הכל¹¹, דודאי ניחא לי' לחברו אבל אינו יכול¹² לעשות שליח בלי רשות שותפו דשמא לא ניחא לי' שאחר יתרום אבל דעת רוב הראשונים¹³ דלכתחלה לא יתרום על חלק חברו אפי' אם יודע בו שאינו מקפיד, גזרה אטו שותף דמקפיד אלא ישאל ממנו רשות וכן בתרומת מעשר ובשאר מעשרות.

ג. מראשית הגז ... דשותפות ... כתב רחמנא מאת זובחי

הזבח

עוד התבאר שם שהשותפים, חייבים בראה"ג. והוא שיהיה בחלק כל אחד כשיעור¹⁴. וי"א שיתנו ביחד שיעור נתינה אחד, וי"א שיתן כל אחד מחלקו בנפרד. אבל חמשה צאן בלבד של שני שותפין, פטורין¹⁵.

¹⁰ כמש"כ הכ"מ בשם הרי"ק במסקנתו והגר"א ביו"ד סי' של"א סקפ"א דלגמ' דידן היכא דמותר שרי גם לכתחלה וכ"כ המאירי בקדושין מ"א ב' דתורם אף לכתחלה ועי' במשנה ראשונה

¹¹ הש"ך ביו"ד סי' של"א סקס"ה כתב משום דכאילו מינהו שליח דמי וי"ל שא"צ למנותו שליח ואפי' אם השני אין יודע כלל שנתמרחו הפירות דהוי כמו יאוש שלא מדעת ג"כ מהני שכ"ז שלא חלקו הכל שייך לכל א' מהן עי' ר"ן ר"פ השותפין והוי כדידי' כ"ז שאין חברו מקפיד ועי' במע"א שכ' דלענין נתינה אינו יכול ליתן בלי חברו שהרי גם לחברו יש טוה"נ ולכא"ו אינו מוכרח ד"ל דמסתמא אין חברו מקפיד ע"ז ועוד דבתמורה י' א' ילפי' מקרא דלתורם יש טוה"נ ואף על גב דגם ארים יכול לתרום לכתחלה כמש"כ המאירי בקדושין מ"א ב' (ע"ל ה"י ומש"כ שם) ואפ"ה הטוה"נ לשניהן כמש"כ רבנו בפ"ו ממעשר הי"ז י"ל דארים אין יכול לתרום אלא מדין שלוחות שהרי אינו שלו משא"כ שותף כנ"ל ועוד דמש"כ רבנו בה' מעשר מיירי שאין הבעה"ב מסכים בהדיא. צה"ל רז

¹² ב"י יו"ד סי' שכ"ח בשם הסמ"ג וכ"כ הרמ"א שם וע"ש במקדש מעט סק"א

¹³ שהביאו כולם תי' הירוש' ריש תרומות דלכתחלה לא יתרום הר"ש תרומות פ"א מ"א ופ"ג מ"ג והרא"ש שם והרשב"א בקדושין מ"א ב' והתוס' רי"ד שם (אך בתחלה כ' שם תי' אחר ע"ש) והא"ז סי' רכ"א ופסק כן ושטמ"ק תמורה י"ג א' ועי' בחזון נחום בהגהותיו פ"ד ה"ו.

¹⁴ רמב"ם ביכורים פ"י הי"ד ברדב"ז לרמב"ם שם ובביאור הגר"א יו"ד שלג כתב דפסק כרבנן בחולין קלה. הסוברים שבהמת השותפין חייבת בראשית הגז ודלא כרבי אילעאי הפוסק שם, וביאר הגר"ח מבריסק בחידושו לרמב"ם ביכורים פ"י הי"ד דכיון שלמדנו שראשית הגז אינו טובל החיוב הוא על גברא-הבעלים, ולכן בעינן שיהיה לכ"א כשיעור (ולכן גם בגזז את הכבש השני אחר מכירת הכבש הראשון חייב שמצטרפין זה אחר זה), משא"כ חלה שהחיוב על החפצא ולכן סגי בשיעור עיסה של חמשה רבעים ס"ה לשניהם יחד להתחייב בחלה אף ששיבת לשני שותפים (וכעין זה בזכר יצחק ע"א, ועיין בזה בחזו"א ליקוטים ז' ב', ובדרך אמונה - ביהמ"ל ביכורים פ"ו ו). ועי"ש בגר"ח שהקשה על המנחת חינוך שכתב שפסק הרמב"ם כרבי אילעאי שמורה ששותפים חייבים כשיש לכ"א כשיעור, והוכיח שאינו מודה ר' אילעאי בזה, עי"ש, ועיין באבי עזרי קמא מזוזה פ"ו יב, וברי בעאה ביכורים פ"י יד, ובאבן ישראל ח"ג שם

¹⁵ שו"ע שלג י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ד. הדין עם הטבח

כבר התבאר לעיל דף קלב. השוחט בהמת¹⁶ ישראל חבירו, ואפילו השוחט כהן או לוי¹⁷ חובה על השוחט¹⁸ ליתן מתנותיה לכהן¹⁹, ואם שחט בהמת כהן או עובד כוכבים, פטור. אולם טובת הנאה לבעלים והוא יכול ליתנם לכל כהן שירצה, ולכן עליו להשתדל ולילך לבעל הבהמה ולשאל לו לאיזה כהן רוצה לתת המתנות²⁰.

וכן ישראל שמכר פרה לחברו ושייר המתנות חייב הלוקח ליתנם אף על פי שנשארו למוכר מ"מ החובה על הטבח שהוא הלוקח ליתנם לאותו כהן שירצה המוכר²¹.

ה. בכורים ... דשותפות כתב רחמנא בכורי כל אשר בארצך

הפירות של שותפין²² חייבים בבכורים שנאמר (במדבר יח פסוק יג) בְּכֹרֵי כָּל אֲשֶׁר בָּאֲרָצָם אֲשֶׁר יָבִיאוּ לָהּ.

אם עדיין לא חלקו מביאין יחד וא' מהן מניף²³. ואם חלקו כל א' מהם מביא ביכורים מחלקו ואף על גב דכל א' יונק משדה חברו כיון שעושה ברשות חייב.

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם כח

¹⁷ דרך אמונה שם סט

¹⁸ הריטב"א כתב דהא דהדין עם הטבח הוא דוקא כ"ז שהוא עדיין בידו אבל אם נתנן לבעלים אין לכהן על הטבח כלום

¹⁹ פמ"ג שם מ"ז סקכ"ט ועי' ד"ת ס"ק קע"ט ועי' בפסקי רי"ד שחולק על כל הדין ודעתו דמ"ש הדין עם הטבח הכונה שאם קנה בהמה מחברו לשחוט עליו לתת המתנות אף על פי שגדלו אצל אחר ובמאיירי כתב אין השוחט רשאי לעכב ולומר המתן עד שיבואו בעליה או שתלך אתה לפניהם

²⁰ מיהו אם חטף הכהן אין מוציאין ממנו אבל אם ישראל חטפן או שכהן אחר חטף מהכהן הראשון שחטף מוציאין ממנו. ד"ת ס"ק קע"ב

²¹ ד"ת ס"ק קע"ט

²² רמב"ם הלכות ביכורים פרק ב הלכה ח

²³ כמ"ש רבנו בפ"ט ממע"ה ק"ט וי"א דשניהן מניפין וצ"ע אם שניהן קוראין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואפי' שותפות גוי²⁴ חייב חלקו של ישראל אבל צריך להקדישו מספק דהא קי"ל אין ברירה ושמה הוא חלקו של הגוי²⁵.

ו. ארצך ... למעוטי חוצה לארץ

מצות עשה²⁶ להביא בכורים למקדש, ואינם נוהגין אלא בפני הבית²⁷, ואם הפריש ביכורים²⁸ בזה"ז לא חל קדושה ע"ז. ובארץ ישראל בלבד²⁹ שנאמר (שמות כג פסוק יט, לד פסוק כו) ראשית פְּכוּרֵי אֲדֻמָּתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ, ואם הביא בכורים מחוץ לארץ אינן בכורים, ומותרין לזרים ולטמאים³⁰.

ז. ציצית ... דשותפות ... כתב רחמנא על כנפי בגדיהם לדורותם

²⁴ בחי' הר"ן חולין קל"ו א' הקשה למה לא אמרי' בארצך למעט שותפות גוי וביש"ש שם כ' דשותפות גוי חייב דלא גרע מתרומה והעתיקוהו הרבה אחרונים וכ"כ באו"ש וכ' דאפי' בסוריא חייב ובעה"ש כ' דשותפות גוי פטור ול"י מנ"ל.

²⁵ מנ"ח מצוה צ"א וצ"ע אם בשותפין ישראלים קורא כיון דאין ברירה שמא מביא חלקו של חברו ואין יכול לקרות על של חברו וצ"ע ועוד הרי הנחה מעכבת ושמה מניה של חברו ושמה הנחה א"צ להיות בבעלים ואפשר ע"י שליח וגם תנופה אפשר ע"י שליחות וצ"ע. צה"ל ק רמב"ם שם הלכה א

²⁷ משמע דבזמן בית שני נהג מה"ת וי"א דאף בזמן גלות בבל הי' בירושלים חייב בביכורים כיון דקדושת ירושלים וביהמ"ק קיים א"כ גם לענין ביכורים דתלוי בקדושה קיים וצ"ע. מנ"ח מצוה צ"א ומצוה רט"ז אות י"ג ומצוה רע"ט אות ז' ומצוה רפ"ד אות ו' ולא כמו בתרו"מ וכ"כ בעה"ש. אבל בחזו"א שביעית סי' ג' סק"ג חלק ע"ז וכנ"ל פ"א מתרומות ה"ה בצה"ל דלענין מצות התלויות בארץ גם בירושלים בטל הקדושה ע"ש וכ"ד ישועות מלכו כמש"כ שם

²⁸ חזו"א זרעים לקומים סי' ח' סק"ד וכהרע"ב פי' גם הרא"ש וריבב"ן ורבנו שמואל ב"ר שניאור ורבנו משולם וכן הסכים הגר"א מובא בתקלין חרותין שם וגם הרמב"ם שפי' פי' אחר י"ל דלדינא מודה לפסק הירו' הלכה כר"ש שלא קידשו וכ"כ התוס' במכות י"ט א' ד"ה מה ותוס' שני' שם ומש"כ המנ"ח במצוה תפ"ט צ"ע ועי' מל"מ.

²⁹ ומביאין בכורים של דבריהם מערי סיחון ועוג ומסוריא, שהקונה בסוריא כקונה בירושלים נאכל עמון ומואב ובבל אף על פי שהן חייבין בתרומה ובמעשרות מדבריהם אין מביאין מהן בכורים ו

³⁰ רדב"ז ומש"כ בפ"י הרא"ש סוף חלה דאספמא הוא ספרד אין כונתו למה שקורין היום ספרד שהרי המשנה מסיימת מפני שאמרו הקונה בסוריא אלא כונתו למחוז בסוריא שנקרא ספרד ומש"כ בקרן אורה מנחות פ"ד ב' שדעת הרא"ש שחול' חייב בביכורים תמוה מאד. צה"ל כז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

טלית³¹ של שותפין חייבת בציצית, דכתיב (במדבר טו פסוק לח) על פנפי בגדיהם, לשון רבים, משמע בגדים של שנים, שלשניהם יש חלק בכל אחד מהם ויכול לברך עליו אם חבירו מרוצה שילך בו.

טלית של³² שותפות נכרי וישראל או איש ואשה חייבת בציצית ולא יברך עליה³³.

אם חבירו³⁴ מקפיד שלא ילך בו אפילו יש בו כדי חלוקה ובכל חלק יש בו כשיעור טלית אסור ללובשו בין אם אין בו ציצית ובין שיש בו והמברך עליו הוי ברכה לבטלה.

ולכן טלית שנשאר להיורש מאביו ושאר אחיו מקפידין עליו לא יברך עד שיתפשרו ביניהם.

ח. טלית שאולה פטורה מן הציצית כל שלשים יום

כבר התבאר במסכת מנחות דף מד. ולעיל דף קי. שהשואל מחבירו³⁵ בגד של ארבע כנפות שאין בו ציצית, פטור מן התורה מלהטיל בו ציצית,

³¹ שו"ע ונו"כ או"ח יד ה

³² מ"ב יז

³³ בארצות החיים (ארץ יהודה ס"ד) כתב דיש לחקור בטלית של שותפות נכרי וישראל או איש ואשה, אם חייב בציצית כיון שהחצי של הנכרי והאשה פטור לגמרי. וכתב דלא גרע משותפות עם ישראל אחר, דכיון דקיימא לן שציצית חובת גברא היא, נמצא שכשלושה אחד מהשותפין, חלקו של השני פטור כיון שאינו לבוש בו עתה, ואעפ"כ חייבה התורה טלית זו בציצית, וע"כ משום דגם במחצה חייב ומחצה פטור חייב בציצית, וא"כ ה"ה אם חציו השני של נכרי או אשה. וכן כתב רעק"א (שו"ת סימן סו, חולין קלו ע"א, ועיין בהנהגותיו לשו"ע כאן), אך בבאר היטב (סוף סימן יד) כתב בשם דמשק אליעזר (חולין פ"א סימן מג) דשותפות נכרי פטור מציצית, ספר מאיר עוז כתב דמעם הדמשק אליעזר משום שהגוי ודאי מקפיד שלא יטיל בה ציצית משום שהוא משחית את הבגד, ואמנם אם הגוי נתן רשות ליהודי להתכסות בטלית זו, א"כ ודאי יודע שהיהודי צריך להטיל בה ציצית ומסכים לכך. ולפי"ז ודאי דאם הגוי אינו מקפיד, מחויב היהודי להטיל בה ציצית. ועיין בתוס' הרא"ש (חולין קלה ע"ב ד"ה ביתך) שכתב דשותפות נכרי חייב בציצית. אמנם דעת האמרי בינה (סימן ח) שטעם הפטור טלית בשותפות עם גוי הוא מדיני ציצית, שכמו שפטר הרמ"א בבית ששותף בו גוי ממוזה למרות שבית שותפין יהודים חייב במוזה, והוא משום שהשותף צריך להיות בר חיובא, כך גם בטלית, אם אחד מהשותפין אינו בר חיובא, אינו נחשב 'כשותף' כדי להתחייב בו. ולפי דבריו אף אם הנכרי אינו מקפיד, פטור מציצית.

³⁴ מ"ב יח ובה"ל ד"ה טלית

³⁵ שו"ע ונו"כ או"ח יג ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שנאמר (דברים כב פסוק יב) כְּסוּתָךְ וְלֹא שֶׁל אֲחֵרִים. ומכל מקום אחר שלשים יום חייבוהו חכמים להטיל בו ציצית, מפני שנראה כשלו. ושלשים יום הללו צריך שיהיו רצופים. אך אם החזירו תוך ל' וחזר ולקחו, אינו מצטרף.³⁶

השואל מחבירו בגד של ארבע כנפות שאין בו ציצית למשך שלשים יום, והטיל בו השואל ציצית, למנהג הספרדים ועדות המזרח, אינו רשאי לברך עליו. ואף למנהג האשכנזים ראוי יותר שלא לברך עליו.³⁷ ומותר לצאת בשבת בטלית זו לרשות הרבים. ואם קיבלה במתנה על מנת להחזיר, או שקנאה לזמן קצר, אפילו לזמן פחות משלשים יום, צריך להטיל בה ציצית ולברך עליה.

השואל מחבירו טלית שאינה מצוייצת לתקופה של יותר משלשים יום, לא יברך עליה.

השואל מחבירו בגד של ארבע כנפות שאין בו ציצית למשך שלשים יום, והטיל בו השואל ציצית, אינו צריך להחליף הציציות או להטילן בבגד מחדש אחר שלשים יום. וכן אם מחזירה לבעליה אחר שלשים יום, עם הציציות שעליה, ונותנם לו במתנה, אין צריך להחליף הציציות או להטילן מחדש בבגד.

ואם אחר שלשים יום נתנה המשאיל במתנה לשואל, יש מי שכתב להחמיר להתיר הציציות ולחזור ולהטילן מחדש.

השואל מחבירו טלית שאינה מצוייצת לתקופה של יותר משלשים יום, שחייבוהו חכמים להטיל בה ציצית מפני שנראית כשלו, יש אומרים שצריך להטיל בה ציציות מיד.

המוכר טלית לחבירו, או שנתנה לו במתנה, וחזר ושאלה ממנו, חייבת בציצית.

השוכר טלית מחבירו, דינו כדין השואל טלית מחבירו.³⁸

³⁶ רמ"א מהנמוקי יוסף

³⁷ אולם מברך לא הפסיד כמו נשים שיכולות לברך על מ"ע שהזמ"ג אף שפטורות. מ"ב ט

³⁸ (ע"ת שמוכח כן מתוס' מנחות מ"ד ע"א ד"ה טלית וכו') ובעיטור מצאתי שכתב ושכירות מספקא לן. מ"ב שם י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

טלית של הפקר דינה כטלית שאולה, ופטורה מן הציצית כל זמן שלא זכה בה. אבל טלית מצוייצת שהפקירה לאחר שהוטלו בה הציציות, אין הזוכה בה צריך להטיל בה הציציות מחדש.

השואל מחבירו טלית מצוייצת כהלכתה, על מנת להתפלל בה, רשאי מעיקר הדין לברך עליה³⁹. ולכתחלה טוב שיבקש מן המשאיל שיאמר בפירוש שנותנה במתנה על מנת להחזיר⁴⁰. [ואם אין המשאיל יודע מה היא מתנה על מנת להחזיר, ראוי שיסביר לו הדבר קודם שיברך על הטלית].

והשואל מחבירו טלית מצוייצת כהלכתה, על מנת לעלות לתורה, או לעבור לפני התיבה, או שהוא כהן הרוצה לעלות לדוכן, לא יברך עליה⁴¹ ויכוין שלא לקנותה. ואם נותנה לו בפירוש במתנה על מנת להחזיר, והשואל מכוין לקיים בה מצות ציצית, רשאי לברך עליה.

השואל טלית של בית הכנסת, שנקנתה על מנת שיוכל להשתמש בה מי שאין לו טלית⁴², מברך עליה אפילו לובשו לעבור לפני התיבה או לעלות לתורה ויכוין בלבישתו לשם מלבוש של ציצית ולא לכבוד בעלמא וא"צ לעמוד מעוטף כדי הילוך ד' אמות⁴³.

ואם נתרמה לבית הכנסת לצורך השליח ציבור בלבד, אין שאר המתפללים רשאים להתעטף בה, וכל שכן שאינן רשאים לברך עליה.

השואל מחבירו טלית מצוייצת שלא נעשה הבגד לשם קיום המצוה בלבד, כגון בגד שנעשה לשם לבישה כשאר מלבושים, ומחמת שיש בו ארבע כנפות הטילו בו ציציות, לא יברך על טלית זו⁴⁴ ויכוין שלא לקנותה, אלא אם כן ביקש בפירוש מהמשאיל שיתנו לו במתנה על מנת להחזיר.

³⁹ ועיין בבה"ל שם ד"ה שאלה אדעתא דהכי קנוהו ח ותמיהני למה צריך לזה הלא הא"ר כתב דהוי כטלית של שותפין ואולי מעם הרה"ח דפעמים העיר גדולה מאד ולא ימטי שוה פרוטה לכל חד ובעין שפירש"י בסוכה כ"ז ע"ב ד"ה כל האזרח ע"ש.

⁴⁰ שיש מחמירין וסוברין שלא לברך אא"כ נתן לו בפירוש במתנה ע"מ להחזיר אך רוב האחרונים מסכימים לפסק השו"ע והמעם הוא דהא אדעתא דהכי השאילה לו שיברך עליה וכיון שא"א לו לברך אא"כ תהיה שלו הוי כאילו נתנה לו במתנה ע"מ להחזיר. ולכתחלה בודאי יותר טוב לבקש מהמשאיל שיתן לו במתנה ע"מ להחזיר ולא לעיכובא. מ"ב יא

⁴¹ שאינו אלא משום הכבוד אין מברכין עליו דאולי היה רצונו להשאילו רק למלבוש לחוד ולא להקנות לו ויש חולקין בזה וס"ל דבכל גווני מברכין ע"כ כתב בדרך החיים דיותר טוב שיכוין בכל אלו שלא לקנות כדי שלא יצטרך לברך לכו"ע לבד מהטלית ששאל בעת התפלה לצאת בו. מ"ב שם

⁴² משום דטלית של קהל אדעתא דהכי קנוהו מתחלה שכל מי שלובש אותו שיהיה שלו כמו באתרוג. מ"ב שם

⁴³ מ"ב יא ובה"ל ד"ה שאלה

⁴⁴ דאולי היה רצונו להשאילו רק למלבוש לחוד ולא להקנות לו. מ"ב שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

השואל מחבירו טלית מצוייצת כהלכתה, באופן שמברך עליה, יזהר להחזירה לבעליה בזמן⁴⁵. ואם לא החזירה בזמן, ואין לבעלים טלית אחרת לקיים בה המצוה, יש אומרים שלא יצא השואל ידי חובת המצוה, והברכה שבירך נחשבת לברכה לבטלה למפרע. וטוב שכאשר מחזירה לבעליה, יאמר שנותנה לו במתנה. ומכל מקום אפילו החזירה לו בסתם, יצא ידי חובה.

ואם נקרעו הטלית⁴⁶ או הציציות קודם שהחזירים לבעלים, יש אומרים שלא יצא ידי חובה, וברכתו ברכה לבטלה למפרע. ואם נתלכלכה הטלית, יכבסנה קודם שיחזירנה לבעליה.

מותר ליטול טלית⁴⁷ של חברו שלא מדעתו, כדי לקיים בה מצות ציצית. דניחא ליה לאינש דליעבד מצוה בממוניה, ונכון יותר שיכין שלא לקנות ושלל יברך⁴⁸. ואם רצה לברך יש לו על מה שיסמוך. ומכל מקום אינו רשאי להתעטף על טלית של חברו שלא מדעתו אלא אם כן בתנאים דלהלן⁴⁹: א. שיעשה כן באקראי, ולא באופן קבוע. ב. שלא יוציאנה מבית הכנסת למקום אחר. וכן אם נוטלה מבית חברו, לא יוציאנה למקום אחר. ג. שלא תבוא הטלית לידי הפסד, וירד ערכה מחמת השימוש בה. ד. המשאיל אינו נמצא כדי שאפשר יהיה לשאול ממנו רשות⁵⁰.

אם הדבר ידוע שבעל הטלית מקפיד שלא ישתמש משהו אחר בטליתו, וכל שכן כשבעל הטלית אומר בפירוש לשמש בית הכנסת שלא ישאיל טליתו לאחרים, אסור לקחת הטלית ולהשתמש בה, וכל שכן שאסור לברך עליה. וירא שמים ימנע עצמו מלקחת טלית שאולה שלא מדעת חברו, מפני שבזמנינו רבים מקפידים שלא ילבש אחר הטלית שלהם, וכל שיש אפילו ספק שמא אין הבעלים מסכים בלב שלם שיתעטף אחר בטלית שלו, יש לחוש לאיסור גזל אם מתעטף בה, וכל שכן שאין לברך עליה. וראוי לכל אדם להשאיל טליתו לאחרים שאין להם טלית, אלא אם כן הוא עצמו צריך באותה שעה לטלית זו, ואין לו טלית אחרת, ויצטרך לשאול מאחרים טלית בשביל עצמו.

כששואל טלית של חברו שלא מדעתו, באופן שמותר לעשות כן, כנ"ל בסעיפים הקודמים, אם מצאה כשהיא מקופלת, חייב לחזור ולקפלה לאחר שישתמש בה. וצריך לקפל הטלית כסדר הקיפול הראשון שהיתה מקופלת בו⁵¹. ובשבת שאסור לקפל בגד

⁴⁵ מ"ב יב

⁴⁶ מ"ב שם

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם ד

⁴⁸ מ"ב שם יד מדה"ח

⁴⁹ מ"ב שם יג

⁵⁰ ואין סומכין על החזקה במקום שיכולין לבררו בקל וכ"ש אם יודע בו שהוא מקפיד. מ"ב שם

⁵¹ מ"ב טו שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כסדר קיפולו הראשון, יקפלנה בקיפול אחר, שלא כסדר קיפולה הראשון⁵². ואם שאל טלית מקופלת של חבירו שלא מדעתו, ולא קיפלה לאחר שהשתמש בה, נקרא גזלן, וברכתו ברכה לבטלה.

ההיתר לשאול טלית של חבירו שלא מדעתו, שייך גם לענין מצות תפילין, ובלבד שיהיה הדבר לפי התנאים שנאמרו לעיל לענין טלית. אולם אסור לשאול ספר של חבירו שלא מדעתו. ואפילו באקראי יש להחמיר⁵³. ויש מתירים לעיין בספר או בסידור שהונחו בבית הכנסת. ויש מחמירים.

ט. מעקה ... דשותפות ... כתב רחמנא כי יפול הנופל ממנו ... גגך ... למעוטי בתי כנסיות ובתי מדרשות

בית של⁵⁴ שני שותפין חייבים במעקה, אף על גב דכתיב (דברים כב פסוק ח) וַעֲשִׂיתָ מַעֲקָה לְגִגְךָ וְלֹא תָשִׁים דָּמִים בְּבֵיתְךָ שֶׁהם לשון יחיד, מ"מ כיון שאמר הכתוב כי יפל הנפל מִמֶּנּוּ לא תלה הכתוב אלא בנופל, אין חילוק בבעל הבית אם הוא אחד או שנים.

א"כ למה נאמר גגך, למעוטי בתי כנסיות ובתי מדרשות⁵⁵ לפי שאינם עשויין לדירה⁵⁶. אולם אם משתמש בגג בית הכנסת או בית המדרש חייב במעקה.

לפיכך אם⁵⁷ יש בבית הכנסת או בבית המדרש בימה גבוהה [שמונים ס"מ], יש לעשות מעקה גמור בגובה עשרה טפחים, וראוי להקפיד בזה ולעשות

⁵² המ"א מיקל בשבת שלא לקפל כלל. מ"ב שם

⁵³ שמא יקרא בהן הרבה עד שיתקרעו מרוב המשמוש. מ"ב שם טז

⁵⁴ שו"ע ונו"כ חו"מ תכז ג

⁵⁵ ובספרי (כי תצא פי"ט) דריש בית לרבות גג היכל. ותמה המנחת חינוך [מצוה תקמ"ז אות ט'] מאי שנא מבתי כנסיות דפטור. ובחידושי ת"ת כתב דהמעקה שבהיכל היה רק לנוי בעלמא לכך היה גבוה ג' אמות. אבל המהר"ם שיק חידש דאם משתמש בבית הכנסת כגנו ויש לחוש לסכנה מוזהר לעשות מעקה, ובכחאי גוונא גם בבית המקדש היו מחויבים לעשות מעקה. נהי דקיימא לן [פסחים פ"ה ע"ב] גגות ועליות לא נתקדשו, מכל מקום מדרבנן היה אסור להשתמש שם, לכך הוא פטור ממעקה, אבל הספרי מיירי מדינא. וכן כתב בספר חינוך בית יהודה דבקביעי תשמישתא חייב בכל הני דמימעטי מהכתוב, ובבית גזרת הכתוב הוא דחייב אף בלא קביעי תשמישתא. ועי' ערוך השולחן שכתב דנגיף שלנו המשופעים ואין דרך להשתמש שם פטור ממעקה

⁵⁶ ואפילו המחייבים בית בקר ובית אוצרות במעקה וכנ"ל [סק"ב], מ"מ מודים בזה, מפני שבית הכנסת אין שום גג שייך בו כלל דאף של הבאים מעבר לים הו

⁵⁷ ילקוט יוסף קצוש"ע חושן משפט סימן תכז – קצת מהלכות מעקה סעיף י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מעקה בגובה עשרה כדי שלא יהיה מכשול, כי בגובה עשרה יש שמירה מעולה.

בית ששותף בו גוי יש המחייבים במעקה ויש המסתפקים לפוטרו⁵⁸.

מי שיש לו גג משותף עם שכניו והוא רוצה לעשות מעקה ושכניו מתנגדים, יעשה הוא מעקה בצד שלו, אף על פי שבבכך לא נתקיימה המצוה בשלימות, ומכל מקום מחוייב הוא לעשות מה שאפשר לו לעשות, אבל לא יברך על זה כיון שלא קיים בזה מצות עשה של מעקה.

י. רבי אלעאי אומר מתנות אין נוהגין אלא בארץ וכן היה רבי אלעאי אומר ראשית הגז אין נוהג אלא בארץ ... יליף נתינה נתינה מתרומה

כבר התבאר לעיל דף קל. שמצות נתינת זרוע לחיים וקיבה לכהן נוהגת תמיד בין בפני הבית בין שלא בפני הבית⁵⁹, וי"א שנוהגת בכל מקום בין בארץ בין בחוצה לארץ⁶⁰, ובחולין אבל לא במוקדשין⁶¹ ולא בבכור⁶². ויש

⁵⁸ בשותף עכו"ם פסק ביש"ש פ"א דחולין דחייב ע"ש אמנ' לפי מה שפסק מור"ם ב"ד סי' רפ"ו ס"א בהנה במזוזה דפטור אפשר דהוא הדין במעקה ולפי המרדכי דע"ז יש להסתפק. ש"ך ב

⁵⁹ ועיין מנ"ח מצוה תק"ו להפוסקים כר' אלעאי דאין נוהג בזמן בית שני וכ"ש בזה"ז אלא מדרבנן ולפ"ד רבנו דבזמן בית שני תרו"מ מדרבנן ובחזו"א שביעית סי' ב' סק"ו כתב דלראב"ד נוהג מה"ת בזה"ז ולרמב"ן ולרשב"א מדרבנן והיינו להפוסקים כר' אלעאי.

⁶⁰

⁶¹ וה"ה מעשר בהמה ואפי' נלדו במומין פטורין מן המתנות דבין בכור ובין מעשר בהמה חלה הקדושה אף על בעל מום. ס' ערוך השלחן. אבל הלוקח בהמה מפירות שביעית חייב במתנות דהו"ל ל"י לאכלה. מנחת חינוך.

⁶² רמב"ם שם שו"ע ונו"כ שם יט, שהם כבר כולם מתנות כהונה ואין קדושת המצוה חלה על קדושה. לבוש שם. אבל לא קדושת מתנות שהרי אין בהם קדושה. ט"ז שם כא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מי שאומר שאינן נוהגות בחוצה לארץ⁶³, וכן נהגו⁶⁴. אולם הרוצה לתת בחו"ל אינו נחשב כיוהרא ויכול לתת⁶⁵. ויש שכתבו שהמחמיר⁶⁶ לתת בחו"ל תבא עליו ברכה וכן נהג הגר"א⁶⁷ והרבה גדולים

מה שאין נוהגין⁶⁸ עכשיו לתת גם בא"י הוא משום שאנו מעלין לכהונה ע"פ עצמן, מיהו חייב להעלותן בדמים והאחרונים כתבו שיש לנהוג בא"י.

⁶³ ואני מסופק אם נהוג ליתן לכהן, אם לא הוה קבלה דקיבל לנהג מצוה זו אף בחו"ל, וצריך לקיים תמיד מצוה זו, כמ"ש בכמה דוכתי, נבי תפלת ערבית רשות [דהיכי דצלי ליה שויה עליה חובה (רי"ף ברכות י"ט ע"א, רא"ש שם פ"ד סי' ז')], ודכוותיה [לענין שיעור נטילת ידיים]. וכמה אנשי מעשה שנתנו להני חכמים שלימים דאזלו לארץ ישראל מעות, ומינהו לשלוחים לקנות בשבילן בהמות, ולהפריש מתנות כהונה בעבורן זרוע לחיים ראשית הגז, ושלוחו של אדם כמותו בכל דבר. ואני הייתי מסופק כיון דאיהו לא מצי עביר כי רחוק ממנו הדרך, איך מצי שויא שליחא. וכמו כן דייקו התוספות בנויר (י"ב ע"א ד"ה מ"ט) על הפרשת חלה, והארכתי בזה במקום אחר, וכל לבבות דורש ה'. פלתי שם ו

⁶⁴ דנהגו עלמא כרבי אלעאי דסובר דמתנות (רש"י קל"ו ע"ב ד"ה כר' אלעאי) וראשית הגז נוהג רק בארץ ישראל. כרתי כד

⁶⁵ מהר"ם בתשובה [הובא בשו"ת מהרי"ל סימן צד] מובא בפר"ח לב. ובאמת לא ידעתי אנשי מעשה המחמירין בכמה דקדוקי מצות וחומרות, למה אינם מהדרים לקיים מצוות עשה של תורה, אשר לדעת רוב מחברים נוהג בחוץ לארץ, ורוב חז"ל בש"ס שנהגו בו. ואפשר הואיל אין לנו בעו"ה כהן ידוע מיוחס רק כהני חזקת. (ועיי' תשובת ח"י (ע"י בשו"ת חוט השני סי' י"ז ובשו"ת חות יאיר סי' צ"ג) ומ"ש במקום אחר (ע"י תומים סי' ט"ו ס"ק ג') בדין זה). ובאמת חתני הרב החסיד המפורסם לרבים מהור"ר בנימין וואלף פרענקיל ז"ל כשעשה פדיון הבן לבנו הילד ה' יאריך ימיו הבחור המופלא ומעולה כהר"ר זעליג יצ"ו, לקח אז בהמה משלו, ומסרו לטבח ליקח הימנו בשר לסעודה, והוא רצה לתתם לכהן שפודה ממנו ילד הנ"ל, ואמר מה איחוש [אולי] הוא רק כהן חזקה, הלא אני פודה בני ממנו. ונתחרט, אולי הוא בכלל דאין ליתן כל מתנותיו לכהן אחד (עירובין ס"ג ע"א) פדיון והזרוע לחיים, ולכך נתן המתנות לחמי הגאון המפורסם מהור"ר יצחק שפירא ז"ל, שאכלן בשביל אשתו חמותי הרבנית מרת מאטי בת חמי זקני הנגיד כהר"ר מרדכי כהן ז"ל. פלתי שם ו

⁶⁶ פ"ת סק"ח

⁶⁷ מעשה רב סי' ק"ג ובפ"ת שם [וכ"נ בביאור הגר"א יו"ד סי' ס"א סק"כ] וע"י ד"ת ס"ק קל"ג.

⁶⁸ חזו"א שביעית סי' ב' סק"ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכבר התבאר לעיל דף קלה: שמצות ראשית הגז נזהגת⁶⁹ בארץ בין בפני הבית בין שלא בפני הבית, נזהג בחולין אבל לא במוקדשין⁷⁰. אפילו כשהקדישה לבדק הבית חוץ מגיזתה⁷¹ והכשתה⁷².

לרמב"ם נזהג בזה"ז [ובזמן עזרא]⁷³ מדרבנן⁷⁴, ולראב"ד מדאורייתא⁷⁵, וי"א דלכו"ע מדאורייתא⁷⁶ ומ"מ קי"ל דהוי דרבנן⁷⁷ ואפילו הגוזז בארץ כבשים שגדלו בחו"ל חייב⁷⁸.

ראשית הגז אינו נזהג בחוץ לארץ⁷⁹, אפילו לא במקומות הסמוכים לארץ⁸⁰ והגדל בארץ ונגזז בחו"ל פטור⁸¹ וי"א שמן התורה ראשית הגז נזהג אפילו

⁶⁹ רמב"ם הלכות ביכורים פרק י הלכה א, שו"ע ונו"כ יו"ד שלג א

⁷⁰ דכתיב צאנך ולא של הקדש כדמפרש בסמוך בגמ'

⁷¹ דכתיב צאנך ולומדים צאנך ולא צאנן הקדש ובמוקדשים לגמרי לא בעינן מיעוט כיון שקי"ל שקדשי בדק הבית בעינן העמדה והערכה, וכיון שצריך להעמיד את הגיזה א"א לגיזה (שם חולין קלה), ועיין רע"ב ורעק"א למשנה שם)

⁷² שגיזתה מכחישה את גופה, ולולי זה היה אסור לגיזה אף לולי המיעוט הנ"ל. [ובמוקדשים למזבח לא בעינן מיעוט שאסורים הם בגיזה, ואף במקדש אבר אחד פשטה הקדושה בכולה כרבי יוסי במשנה בפ"ג דתמורה (י.) – שם חולין קלה]

⁷³ דבעינן ביאת כולכם בתרומה ולומדים נתינה נתינה מתרומה מהר"י קורקוס שם ביכורים פ"י ה"א, מנחת חינוך תקח [ג] ועי"ש שכתב שהחינוך סתם דנוהג בזה"ז בא"י מדאורייתא חזו"א יו"ד ז' [א], פמ"ג סי' ס"א מש"ז ז.

⁷⁴ דלא בעינן ביאת כולכם בתרומה.

⁷⁵ מהרי"ט ח"א כה וכן משמע בפלתי ס"א ו, ועיין יד אברהם על השו"ע סי' ס"א ס"ק י"א.

⁷⁶ חזו"א שביעית ז' סקכ"ח, מעשרות ז' סק"י, מל"מ תרומות פ"ז י"ז, שדי חמד כרך ה' 329א, ובבית הלוי ח"ג סימן א ענף ו' [ה] כתב דמ"מ חומרתו כדברי קבלה.

⁷⁷ חזו"א לקומים לזרעים ז' (א) סק"ג, ובסי' ר"ד סק"ג כתב כן רק בדרך אפשר.

⁷⁸ רמב"ם ביכורים פ"י א שו"ע יו"ד שלג א, כרב נחמן בר יצחק האידנא נהוג עלמא כהני תלת סבי וכו' הפוסקים כרבי אילעאי שלומדים נתינה נתינה מתרומה – חולין קלו', [וי"א דפסקינן כר' אילעאי ולא ממעמיה – רמב"ן שם ועוד, ועיין ר"ן שם ואור שמח שם הלכה א, ודלא כסתם משנה – חולין פ"א מ"א (קלה). שנוהג גם בחו"ל.

⁷⁹ אף שחייבים בתרו"מ – רמב"ן ורשב"א המובאים בחידושי הר"ן והריטב"א קלו':

⁸⁰ חזו"א שביעית ב' סק"ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בחול, אלא שלא נהגו כן⁸¹. ויש שכתבו⁸² שהנותן ראשית הגז בחול נקרא הדיומ⁸³ אבל מצינו לגדולי הדורות שנהגו כן אף בחול⁸⁴.

יש מגדולי הדורות שהשתדלו לקיים מצוה זו⁸⁵ ויש שסיגרו על אלה שאינם מקיימים אותה היום⁸⁶ ויש שכתב שאין נוהגים כן היום אף בארץ ישראל⁸⁷ והשיגו עליו⁸⁸.

יא. היו לו שתי רחלות גזז והניח גזז והניח שנים ושלשה שנים אין מצטרפות הא חמש מצטרפות

היו לו חמשה⁸⁹ כבשים וגזז את הצמר של אחד מהן בלבד, ומכר את הצמר, ואח"כ גזז את הכבש השני ומכר את צמרו, ואח"כ גזז את שלישי ומכר צמרו, הכל מצטרפות לראשית הגז וה"ה אם צבעם או שאבדו, וחייב אפילו לאחר כמה שנים⁹⁰. (וה"ה אם מכר קצת הצאן לאחר שהתחיל לגזוז). ויפריש מן החדש על הישן ומוזה על זה.

⁸¹ רמ"א שם בשם הטור דפסקין כרבנן ודלא כרב אילעאי. וכתב מנ"ח תקח [ג] בשו"ע הובאו ב' בדעות ומה לנו להכריע

⁸² יש"ש פרק ראשית הגז י"א מדברי הרא"ש בסוף פרק ראשית הגז

⁸³ ככל דבר שפטרוהו רבנו ועושהו, עיין מש"כ בזה הברכי יוסף שלג, ובשדי חמד ח"ג 164-165 ו 811

⁸⁴ שו"ת חת"ס יו"ד שא, וכתב שנהג כן הפלתי, וי"ל דגם היש"ש לא כתב כן רק לדעת בשו"ע ולא לדעת הרמ"א ועיין בית לחם יהודה בשם מהרי"ל צט בשם מהר"ם שיעשה כן [הפרשת זרוע לחיים וקובה בחול רק בצינעא, ובכף החיים ס"א צו פליג עליה עי"ש. וגם הגר"א [תוספת מעשה רב כו] נתן מתנות כהונה לכהן בדווקא בפהרסיא שיתפרסם

⁸⁵ החת"ס בשו"ת יו"ד שא, האדר"ת באגרותיו

⁸⁶ חת"ס לחולין קלו: ד"ה בר' אילעאי ועוד כתבו דהוא משום שראה"ג הוא תמורת עבודתם בית המקדש שניתן לאבנט הכהן ולפיכך היום שאין ביהמ"ק הקילו. ובחזו"א שביעית סי' ב' [ו] כתב שאין נוהגים כן כיון שהיום מעלים לכהונה ע"פ עצמם

⁸⁷ בית הלל לשו"ע שלג שכתב שהעידו כן לפניו

⁸⁸ הפרי חדש בקונטרס אחרון לסי' סא, וכתב שהעידו לפניו עדי שקר ובעיני זה כתב הברכי יוסף שלג, ובצה"ל סקל"ב כתב שכונת הבית הלל שאינו נוהג מדאורייתא וק"ל

⁸⁹ רמב"ם הלכות ביכורים פרק י הלכה טו, שו"ע ונו"כ שלג יב

⁹⁰ וביאר הגר"ח מבריסק בחידושו לרמב"ם ביכורים פ"י הי"ד דכיון שלמדנו שראשית הגז אינו טובל החיוב הוא על גברא-הבעלים ולכן בגזז את הכבש השני אחר מכירת הכבש הראשון חייב שמצטרפין זה אחר זה

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואפי' לא גזז⁹¹ בפ"א משקל י"ב סלעים אלא צירפן מכמה גיזות ואפי' לא הי' צמר להברותיה בשעה שגזז זו מ"מ מצטרפות אפי' אחר כמה שנים, כיון שהי' לו ה' צאן בשעה שגזז הראשונה⁹².

אבל אם היה לו רק כבש אחד וגזזו, ואח"כ קנה כבש שני וגזזו והניח גיזתו, ואח"כ קנה כבש שלישי וגזזו והניח את גיזתו, אינם מצטרפין⁹³.

בכל ראשית הגז⁹⁴ יכול להפריש מן החדש על הישן ומן הישן על החדש אף על גב דבתרומה ומעשרות וחלה וביכורים אין מפרישין מן החדש על הישן לא ילפי' מינייה, וכן מצטרפין חדש וישן לה' רחלות, אולם הפוסקים⁹⁵ שבחו"ל אינו חייב אין מפרישין מן החדש על הישן וכן אין חדש וישן מצטרפין זה עם זה וחדש נקרא מה שגדל עליו משקל י"ב סלעים לפני א' בתשרי על מה שגדל לאחר א' בתשרי:

י. ישראל שלקח שדה בסוריא מעובד כוכבים עד שלא הביאה שליש חייב משהביאה שליש ... פוטרין

כבר התבאר בגיטין דף ח. ודף מז. שסוריא יש⁹⁶ דברים שהיא בהן מדרבנן כארץ ישראל ויש דברים שהיא בהן כח"ל, וישראל⁹⁷ הקונה בה קרקע

⁹¹ חזו"א לקוטים לזרעים סי' ז' סק"ג

⁹² עיין דרך אמונה קה שכתב אבל בריטב"א חולין קל"ח מצאתי שכתב דדוקא אם היו ראוין ליגזז כשיעור בשעה שגזז א' א' ומוכר אבל אם באותה שעה לא הי' בהם כשיעור ואחר שמכר האחת גדלו הגיזות האחרות אין מצטרפות ויש קצת ראשונים (רבנו יונתן ופסקי ריא"ז שפסקו כר"ג בר הושיעא והריטב"א כתב דבחו"ל להנחהגין שם רה"ג יש לפסוק כר"ג בר הושיעא אבל כל הראשונים פסקו כרב הסדא וכרבנו הרא"ש והר"ן והר"ז והר"י מנרבונה וההשלמה) שפסקו דאין מצטרפות אא"כ היו לו כל הה' גיזות והצאן לפני שמכרם עד גמר כל הגיזות

⁹³ שו"ע שלג יב

⁹⁴ מנ"ח מצוה תק"ח

⁹⁵ בר' אילעי וילפי' מתרומה. דרך אמונה שם קז

⁹⁶ רמב"ם הלכות תרומות פרק א הלכה ד

⁹⁷ אבל בקרקע של גוי אין קדושה בסוריא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בקונה בא"י לענין תרומות ומעשרות ושביעית⁹⁸, והכל בסוריא מדברי סופרים. שכיבוש יחיד אינו כיבוש.

הקונה שדה⁹⁹ בסוריא חייב בתרומות ומעשרות¹⁰⁰ מדבריהם¹⁰¹, כמו שיתחייב מן התורה הקונה בירושלים¹⁰², ומברכין על הפרשת תרו"מ שם¹⁰³.

אבל הקונה פירות מן העכו"ם בסוריא, בין תלושין בין מחוברים ולא קנה הקרקע, אפי' קודם שבאו לעונת המעשרות אף על פי שמירחן ישראל הואיל ואינו מקרקע שלו, פטור.

קנה קרקע¹⁰⁴ מן העכו"ם בסוריא ופירות או ירקות מחוברים בה, אם הגיעו לעונת המעשרות שהביא שליש ביד העכו"ם פטורין, אע"פ שנוסף הרבה

⁹⁸ וכן לענין שאר מצות התלויות בארץ כמו לענין ביכורים כמבואר ברמב"ם פ"ב מביכורים ה"א וכן לענין כלאים כמ"ש פ"ח מכלאים ה"ג, וכן בכלאי זרעים כמבואר בחזו"א כלאים סי' ד' סקב"ג ולענין לקט שכחה ופאה וכונת רבנו רק לאפוקי שאר דברים שאינן ממצות התלויות בארץ שבהם בהרבה דברים אינן כא"י כנ"ל ואפשר דבא למעט ג"כ נטע רבעי כמ"ש בפ"ט ממע"ש ה"א וכן ספק ערלה וכלאי הכרם כמ"ש בפ"י ממאכ"א ה"א:

⁹⁹ רמב"ם שם הלכה טו

¹⁰⁰ חוץ ממעשר שני לדעת רבנו כמ"ש בפ"א ממע"ש ה"ד ודעת הראב"ד דגם מע"ש חייב ומעשר עני חייב לכו"ע עיין חזו"א ערלה סי' י"א סק"ז

¹⁰¹ ובתשו' בית דינו של שלמה (שהי' מרבני סוריא) או"ח סוף סי' ב' ג' [וגם מובא בס' נבחר מכסף סי' כ"ד] כתב שאין נוהגין להפריש תרו"מ בזה"ז בסוריא והוא צועק ע"ז שהוא שלא כדיון ושהוא נהג לעשר וכן גדולים שהביא שם אלא שלא מחה בצבור מפני המנהג אף שלא ידע טעם לזה ע"ש וכן הביא בשו"ת ברכה יו"ד סי' של"א סק"א בשמו שצריך לעשר וכן נהגו הגדולים ע"ש וכן לענין שביעית יש להחמיר שם כדינא דגמ' כמ"ש בתשו' מהר"ם גלנטי סי' נ"ז.

¹⁰² ואין בה את הקולות הנוהגות בשאר חו"ל עיין פ"ג ה"ג ופ"ז ה"ח ופ"י ה"א ופ"א ה"ז והכ"ב ופ"י ה"א ופ"י ג' ה"א ובפס"ו ממעשר ה"ה כ"ז. אך יל"ע דלקמן בפ"ח מביכורים ה"ח נראה דסוריא דינה כחו"ל לכל הדברים וא"כ כשכתב שם בהי"ב כל הקולות של חו"ל גם סוריא בכלל ושמה בחלה הקילו מפני הטומאה וצ"ע ועוד ראי' דהא דעת רבנו בסמוך הכ"ב דפירות א"י שיצאו לסוריא חייבין מדרבנן ואילו יצאו לחו"ל אפי' למצרים ועמון ומואב ובבל פטורין כמ"ש בחזו"א שביעית סי' ז' (דף ק"ט ב' ד"ה לדעת הגר"א) בשם הכ"מ וכן בחו"ל לא גזרו על הדמאי דלא עדיף מכזיב ולהלן ואילו בסוריא גזרו על הדמאי כמ"ש הר"ש והרא"ש בפ"ו דדמאי מ"א וכו"כ בחזו"א שביעית סי' ד' סק"ג. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק שב.

¹⁰³ פשוט דגם על חיוב דרבנן מברכין וכו"כ רבנו בפס"ו הכ"ב לענין אכילת חלת חו"ל ובפ"ה מביכורים ה"א לענין הפרשת חלת חו"ל ולא דמי לדמאי שאין מברכין משום שאינו אלא מספק כמ"ש בשבת כ"ג א' וכן על הפרשת תרו"מ בבבל ומצרים ועמון ומואב מברכין וכן מבואר בכו"פ פ"ה שכו' שמברכין על הפרשת תרו"מ בבית שאן בדגן תירוש ויצהר דלא גרע ממקומות הסמוכין [ודעתו שם דמקומות הסמוכין אין חייבין אלא בדגן תירוש ויצהר] ומש"כ בהגהות דברי ישראל על השע"צ דבצידון מפרישין בלא ברכה לא הבנתי. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק עח

¹⁰⁴ רמב"ם ודרך אמונה הלכות תרומות פרק א הלכה מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אח"כ ביד ישראל הולכין אחר שלישי הראשון ומקרי שדה גוי ופטורה מתרו"מ וא"צ למהר ללקט מיד אלא יכול להמתין וללקט כשיגמרו בין ע"י פועלים ובין ע"י עצמו. ואם עדיין לא הגיעו לעונת המעשרות, הואיל וקנה אותם עם הקרקע חייב לעשר כיון דבשעת הבאת שלישי היו ביד ישראל הו"ל שדה של ישראל וחייבת ואפי' מכרה אח"כ לגוי אם חזר ולקחה בסוף חייב.

דף קלו:

יג. תרומה ממין על שאינו מינו לא ... שני מיני חטין ... תורמין

הקשות והמלפפון¹⁰⁵ מין אחד, כל מין חטים אחד¹⁰⁶, כל מין תאנים¹⁰⁷ וגרונרות ודבילה א', ותורם מזה על זה, וכל שהוא כלאים בחבירו לא יתרום מזה על זה אפילו מן היפה על הרע, כיצד היו לו חמשים סאה חטין, וחמשים סאה שעורים בבית אחד והפריש על הכל שני סאין חטין אינן תרומה.

תפוז ואשכוליות¹⁰⁸ ולימון ואתרוג הוא ספק אם נחשבין מין א' ולכן אין לתרום ולעשר מזה על זה ואם תרם מא' על השני יש להחמיר שלא לאכול את התרומה שמא הוא מין א' אבל חייב להפריש עוד הפעם מאותו המין שמא ב' מינים הם ועדיין הפירות טבל.

תפוז יערי¹⁰⁹ חושש מין א' עם תפוז ואפשר לעשר מעלי בצלים הירוקים על הבצלים עצמן¹¹⁰.

¹⁰⁵ רמב"ם ה' לכות תרומות פרק ה' הלכה ג'

¹⁰⁶ אפי' אדומים ולבנים אבל חמשת מיני דגן פשיטא דכל א' מין בפ"ע

¹⁰⁷ אפי' שחורים עם לבנים. רע"ב וכו"פ פ"כ והגר"א בשנו"א

¹⁰⁸ חזו"א כלאים סי' ג' סק"ז ובקו' ה' תרו"מ ממרן ז"ל סי' ד' אות ב' ד'

¹⁰⁹ חזו"א שם סי' ב' סק"ט

¹¹⁰ כן הורה מרן זצ"ל וכן מבואר בירו' חלה פ"ד ה"ג תורמין מעלי איסטפניני על האיסטפניני במקום שאוכלין אותה ואף דשם מיירי בדמאי בזמנינו שאין נותנין לכהן ואין חוששין לתרום מרע על היפה מותר גם בודאי. צה"ל נח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

**יד. ראשית הגז ממין על שאינו מינו ... היו לו ב' מינים
שחופות ולבנות מכר לו שחופות אבל לא לבנות זה נותן
לעצמו וזה נותן לעצמו ... זכרים אבל לא נקבות זה נותן
לעצמו וזה נותן לעצמו ... עצה טובה קמ"ל דליתבי ליה
מהאי דרכיך**

בראשית הגז י"א¹¹¹ שמפריש ממין גיזה על מין אחר כגון משחורות על לבנות ומלבנות על שחורות¹¹² וכן מצטרפין שני מינים ולהפוסקים שבחול"ל אינו חייב בראשית הגז¹¹³ גם כאן א"א להפריש ממין על שאינו מינו וגם אין ב' מינים מצטרפין לה' רחלות.

אולם בב' מינים רע וטוב לא יתן מן הרע על הטוב אלא יתן מכל א' לפי שיעורו ובדיעבד מהני ואם נותן מן הטוב על הרע תבא עליו ברכה.

טו. האומר כל גרני תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום

המרבבה בתרומה¹¹⁴ יותר מהשיעורים שנתנו חכמים הואיל ושייר מקצת חולין אפי' שבולת¹¹⁵ אחת ואפי' פחות מכאן הרי זו תרומה, וצריך ליתן¹¹⁶ כולו לכהן ואין יכול ליטול ממנו מעות עבור השאר וכל מה שהפריש פטור ממעשרות.

¹¹¹ רמב"ם בכורים פרק י הלכה טו

¹¹² כאן תלוי במראה כמש"כ באו"ש בהי"א ובענין זכרים ונקבות אי מקרי ב' מינים

¹¹³ כר' אלעאי דילפי' מתרומה

¹¹⁴ רמב"ם הלכות תרומות פרק ג הלכה ה

¹¹⁵ הרי"ט אלגזי בה' חלה סוף אות ח' נסתפק דאפשר שצריך שישיר כזית וצ"ע דהתנן בפאה פ"ה מ"ב מעשר שבולת א' וכ' הר"ש והרא"ש דה"ה שתורם משבולת לחברתה ע"ש ומבואר דבשבולת עצמה קורא שם תרומה למקצתה והרי לא נשאר כזית וכן בתוס' יבמות פ"ט א' ד"ה איבעי כתבו שיתרום על כל שהוא ע"ש וכ"כ בס' מע"א.

¹¹⁶ אמרי בינה ה' תרו"מ סי' ב' [וכ"כ בס' מע"א] וכן מסתברא דלא כהמקנה קדושין ג"ח ב'. אבל אם בתחלה נתן שיעור א' מששים ואח"כ רוצה להוסיף אינו יכול שכבר נפטר הכרי ולא חל ע"ז שם תרומה כלל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל אם אמר כל הפירות האלו תרומה לא אמר כלום¹¹⁷, וכן העושה¹¹⁸ כל עיסתו חלה לא עשה כלום עד שישיר¹¹⁹ מקצתו¹²⁰.

טז. הא כל גזי ראשית דבריו קיימין

האומר¹²¹ כל גזיתי ראשית, כלומר שנתנן כולן לכהן קיים המצוה ודבריו קיימים¹²². ומ"מ קודם¹²³ שנתן לכהן יכול לחזור בו וכן אם נתן יותר מכשיעור כיון שאין ברה"ג הפרשה אינו כלום, ולסוברים שאין נוהג ראשית הגז בחו"ל יש החוששים שאין דבריו קיימים¹²⁴.

יז. אין דברי תורה מקבלין טומאה

כבר התבאר במסכת ברכות דף כב. וב"ק פב: שכל הטמאים¹²⁵ קורין בתורה וקורין ק"ש ומתפללין, חוץ מבעלי קרי שהוציאו עזרא מכל הטמאים, ומעשר תקנות שתיקן עזרא הוא שאסרו בין בדברי תורה, בין בק"ש ותפלה, עד שיטבול, כדי שלא יהיו ת"ח מצויין אצל נשותיהן כתרנגולין. וגם כי הקרי בא מקלות ראש, וד"ת צריך להיות באימה, ויראה, ברתת וזיע כמו בעת נתינתה.

ואח"כ בטלו אותה תקנה, והעמידו הדבר על הדין, שאף בעל קרי מותר בד"ת ובקריאת שמע ובתפלה בלא טבילה, ובלא רחיצה דתשעה קבין,

¹¹⁷ ילפי' מחלה דכתיב מראשית ולא כל ראשית וחלה נקראת תרומה ולכן ילפי' מינה לתרומה אבל ראשית הגז דלא כתיב בה מראשית רק ראשית יכול לעשות כל הגיזה ראשית

¹¹⁸ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ה הלכה א, שו"ע שכב א

¹¹⁹ ואפי' פחות מכזית. כ"כ במקדש מעט סי' שכ"ב ס"א ובקצירת העומר ושם במלא העומר סי' שכ"ג סק"ג בשם הגר"ד וע"ש שהאריך וברי"ט אלגזי ה' חלה סוף אות ה' נסתפק בזה ועי' בפתחא זוטא כלל ג' סי' ט'

¹²⁰ דדרשי' מראשית ולא כל ראשית ואם שייר מקצתו חל מה"ת כל מה שהפריש ודוקא אם הפריש בפעם א' או שהי' דעתו להפריש עוד אבל אם הפריש ולא הי' דעתו להפריש עוד שוב אין יכול להוסיף כמו בתרומה

¹²¹ רמב"ם שם י הלכה ח, שו"ע ונו"כ שלג ו

¹²² ולא כמו בתרומה שאם אמר כל גרנו תרומה לא אמר כלום כנ"ל פ"ג מתרומות ה"ה היינו משום דילפי' מחלה דכתיב בה מראשית דמשמע ולא כל ראשית אבל גבי רה"ג דליכא קרא יכול ליתן הכל

¹²³ פשוט עפ"ד התו' בב"ק ס"ו א'

¹²⁴ דהא לר' אילעי ילפי' מתרומה עיין רשב"א בפסקי חלה ריש שער ב' פסק בר' אלעאי גם לקולא וכ"פ ההשלמה ועיין בר"ן סוף פירקין

¹²⁵ שו"ע ונו"כ או"ח פח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שהיתה גזירה שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה, ובטלוח משום ביטול תורה, ומשום ביטול פריה ורביה, וכן פשט המנהג¹²⁶. מ"מ מי שירצה לנהוג ולטבול תע"ב ודוקא אם עי"ז לא יעבור זמן ק"ש ותפלה ואפשר דאפילו אם עי"ז יתבטל מתפלה בצבור¹²⁷ ג"כ אין נכון להחמיר בזה¹²⁸.

אך חסידים ואנשי מעשה¹²⁹ שבכל הדורות היו מקפידים על טבילה זו מאד. ומי שירצה לנהוג ולטבול תבא עליו ברכה שכל המחמיר בה מאריכין לו ימיו ושנותיו, ואין קץ למתן שכרה¹³⁰, והרמב"ם העיד על עצמו שמימיו לא ביטל טבילה זו וכל מי שיש בו ריח תורה מקפיד על טבילה זו.

ובפלא יועץ (ענין טהרה) כתב 'ולכן אל ישוב מפני כל לטבול במקוה טהרה כל אשר יוכל לשם תשובה ליטהר מטומאת עוונותיו, ובפרט ליטהר מטומאתו אם נטמא בשום דבר, לא יעבור, כי טהור טהור יקרא, הקדוש ברוך הוא טהור ומשרתיו טהורים, והעובד את ה' בטהרה הנה שכרו טובה כפולה, וידוע שחמורה טומאה היוצאת מגופו וכו', שראוי ליזהר מאוד ולא יעבור מלטבול, אולי תהוי ארכה לשלותו'.

כתבו האחרונים¹³¹ שארבעים סאה מים שאובים כשרים לטבילה זו ובלבד שלא יהיו זוחלין וגם לא יהיו בתוך כלי, שאלו פסולים מדאורייתא, משא"כ שאובין כשרים מן התורה. ולכן כשרים גם לטבילת בעל קרי, וגם לתוספת קדושה, ולכוונות כוונות האר"י ז"ל ולקבלת הארת הקדושה בערב שבת וערב יום טוב וכיוצב"ז, אם כי נכון להדר לכתחילה על מקוה כשירה בכל ההידורים.

ובריכות שחיה בזמננו כשרים מדינא לטבילת עזרא ולתוספת קדושה, והגם שיש בהם פילטרים (מכשירים לסינון מים, אשר המים יוצאים ונכנסים ללא הרף), אין זה בגדר 'זוחלין' הפוסל את הטבילה בהם, וכן אף אם יתכן שיש זחילה מועטת עקב חוסר ההקפדה על איטום מוחלט בכל שטח מקוה המים, מכל מקום כל שהזחילה אינה ניכרת בהדיא אינה פוסלת.

¹²⁶ מ"ב ג

¹²⁷ כיון שכבר בטלוח אין להחמיר במידי דאתי לידי קולא. שעה"צ שם ו

¹²⁸ מ"ב שם ב

¹²⁹ מ"ב שם ד

¹³⁰ וברבינו יונה ברכות יג: כתב שלדברי הכל התפילה יותר מקובלת עם הטבילה. עוד כתב שם שראשי הישיבות שבבבל תמחו על הרמב"ם שהקיל כ"כ בענין טבילת בע"ק, והשיב להם שמימיו לא ביטל אותה אפילו שעה אחת, אלא שלא היה יכול לכתוב בחיבורו כי אם היוצא מן הדין על פי ההלכה. ובספר החינוך מצוה קפ כתב שבעל נפש המטהר לקריו, מידה טובה ומשובחת היא לו ותבוא עליו ברכה וידוע דרך הטהרה ורוב טובה יחזיק בה. ובספר מגיד מישרים להב"י פרשת בהר כתב 'ואל תבטל תמיד טבילת בעל קרי, כי אין אתה יודע מתן שכרה'.

¹³¹ מ"ב שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם בגלל ההקפדה על הטבילה יעבור זמן ק"ש ותפלה או שיתבטל מתפלה בצבור לא יטבול¹³². אך אם על ידי כך יפסיד תפילת ותיקין עדיף שיטבול. ויש שהורו למעשה¹³³ שבמקרה שנאנס ונתאחר, שעדיף שיטבול ויתפלל בטהרה ביחידות מלהתפלל בצבור בלא טבילה זו¹³⁴ (וישתדל להשלים עכ"פ שמיעת קדיש וקדושה וברכו וכו').

ואם הוא אנוס ולא תזדמן לו הטבילה, לא יבטל מפני זה לא תורה ולא תפלה, כי כדאי הם המקילים לסמוך עליהם בשעת הדחק, ובליילה בעוד שלא טבל, לא יניח מלקום באשמורת מלעסוק בתורה מפני שהוא טמא, כי כדאי הם שאר הפוסקים לסמוך עליהם.

בטבילה זו אין דין חציצה, ואין חציצה פוסלת. ולכן נהגו לא להקפיד על גזירת הצפרניים ונקיונם וסריקת השערות ונקיון שאר חלקי הגוף אך לכתחילה יסיר כל דבר שמקפיד להסירו כשהוא רוחץ גופו, כגון שעון (כשמהודק היטב לידו), ולא יהיה לבוש בבגד המהודק לגוף שאין המים עוברים דרכו, אפילו הוא על מיעוט גופו, אא"כ יש לו חולי ומכה שאינו מורידו אפילו בעת רחיצה (כגון גבס ותחבושת וכדו'), שאז בטל לגופו, ואינו חציצה, וכן אם עליו ליזהר שלא יכנסו מים לאזניו יוכל להכניס לתוכם צמר גפן וכדו', ואף לסתמם באצבעותיו, אך יהיו אצבעותיו רטובים מעט במי המקוה. חסידים ואנשי מעשה הנוהגים להחמיר לטבול לקריין, רשאים הם להתרחץ בחמין אחר טבילתם במקוה¹³⁵, ואין בזה שום מנהג להחמיר כלל¹³⁶. ואדרבא בספר יסוד

¹³² ודעת החזון איש מובא בדעת נוטה ח"א עמ' קצב הערה 10 שטבילת עזרא אינה דוחה תפילה בציבור. ובשם הגר"ח הביאו שהחזון"א דיבר רק במי שאינו זהיר תמיד בטבילת עזרא, אבל מי שזהיר תמיד, מותר לטבול אף אם יפסיד תפילה בציבור.

¹³³ המשמרת שלום סי' ב סק"א. והוסיף שידוע שמי שנוהג בטבילה זו, אינו יכול לכזין את דעתו לתפילה כשלא טבל. וכתב שהדבר פשוט ולא הוצרך לכתוב זה אלא משום שראה בספר חדש שנקרא משנ"ב שכתב להיפך.

¹³⁴ ועיין עוד בתשובות והנהגות (חלק א סי' קט) שמי שנוהר תמיד בטבילה עזרא, לא יבטלנה אף במקום תפילה בציבור, וכל שכן שאם הדבר חמור אצלו, הרי זו הנהגה לדבר מצוה ונחשב אצלו כנדר.

¹³⁵ שו"ת ציץ אליעזר (חלק יא סי' סד), שו"ת פאת שדך (חלק א סי' קה)

¹³⁶ ועיין במשמרת שלום (סי' כה סעיף ב), עי"ש שכתב לעינן טבילה בע"ש יש אומרים שצריך לטבול תחילה דוקא, ואחר כך לרחוץ בחמין, והעולם אין נוהגין כן, ומנהגי לטבול קודם הרחיצה בחמין ואחר הרחיצה, וביאר (סק"ב) שמדברי היסוד ושורש העבודה (הובאו לעיל בהערה) מבואר שצריך קודם לטבול ואחר כך לרחוץ בחמין, אלא שהעולם מחמירים בזה ע"פ דברי הרמ"א לענין נשים, ולכן לצאת כל הדיעות נהג לרחוץ לאחר הטבילה ושוב טבל שנית, ובשו"ת ישכיל עבדי (חלק ז השממות סי' ח אות ד) כתב ג"כ שהעולם נוהגין שלא להתקלח, וכתב שאף שיש מקום לומר שהמקלחת עצמה מועילה כמ' קבין, מ"מ כיון שלא כל אדם יוכל לשער שיעור ט' קבין במקלחת, ויכול להיות שישפוך פחות שהם מטמאים אותו, וכן אף שגניח שיוכל לשער בכל זאת ישנה החששא שיגידו שלא המקוה מטהר אלא המקלחת, ועוד שמה שהתירו בט"ק הוא רק לאנוס ולא לכל אדם, לכן מהיות טוב להמנע מזה, וכן בשו"ת תפארת אדם (סי' כה) כתב שאין נכון להתקלח אחר הטבילה. ועי' בליקוטי מהרי"ח (הנהגת ע"ש) שהביא מסידור נועם השבת שכתב לרחוץ בע"ש בחמין אחר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ושורש העבודה בשער השמיני שער העליון פרק א' כותב וז"ל: ואחר הטבילה דוקא ישתדל אחר מים חמים לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו על סדר זה דוקא וכו' ומה טוב אם יכול לרחוץ כל הגוף בהם ואז ירחץ ראשו תחילה ויאמר בשעת רחיצה לכבוד שבת קודש ויכוין לתת בזה נחת רוח להבורא ית"ש עכ"ל.

יח. לעולם אין חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד

כבר התבאר במסכת ברכות דף כב. ובמסכת קידושין דף למ. ולעיל דף פב: שמהנאמר בתורה (דברים כב פסוק ט) לא תזרע פֶרֶמֶךְ פְּלִאִים. למדו לאסור כלאי הכרם, והחמירה בהם התורה שנאמר (שם) פֶּן תִּקְדָּשׁ הַמְּלֶאכָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרַע וּתְבוֹאֵת הַפֶּרֶם ודרשו חז"ל¹³⁷ פֶּן תִּקְדָּשׁ תּוֹקֵד אֵשׁ, פירוש לא תזרע כרמך כלאים ואם תזרע תוקד אש בזרע ובתבואת הכרם, כלומר תשרפנו כי יאסר בהנאה¹³⁸.

ואינו חייב על זריעת כלאי הכרם, עד שיזרע בארץ ישראל¹³⁹ ב' מינים, כלומר שזרע ב' מיני ירקות, או זרעים או ירק וזרע, כגון חטה ושעורה. בהדי כרם כלומר עם החרצן או יחור של גפן¹⁴⁰, שהוא גפן, במפולת יד. כלומר שהפיל שלשתן בפעם א' ונזרעו, ושלא בפולת יד עיין בהערה¹⁴¹.

הטבילה, אמנם בכנפי יונה כתב להיפך לרחוץ קודם הטבילה, ושכן נראה מפרי עץ חיים ומסידור האר"י ז"ל ושכן המנהג.

¹³⁷ קידושין נו:

¹³⁸ רמב"ם שם דלבוש שם אבל כלאי זרעים מותרים באכילה ובהנאה

¹³⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד רצו א רמב"ם הלכות כלאים פרק הלכה ב

¹⁴⁰ חזו"א סי' ב' סק"ו וסי' י"א סק"י

¹⁴¹ איסורא איכא לזרוע גם בצד הגפן ואפי' מין אחד וכן לנמוע גפן בצד התבואה ואיסור זה מה"ת אבל אין בו לא אלא איסורא בעלמא וגם הפירות נאסרין מה"ת. והנה יש בענין זה כמה דעות בראשונים דעת רבנו ועוד ראשונים (יראים מצוה שפ"ט וראב"ן סי' נ"ג ומובא ג"כ בסמ"ג ל"ת ר"פ ובמרדכי ספ"ק דקדושין) דאיסור הזריעה הוא מה"ת ואפי' מין אחד ובלא מפולת יד וכנ"ל וכ"ש שהפירות נאסרין מה"ת.

וי"א (דעת הר"י מובא ברא"ש ה' כלאים וכן הסכים הרא"ש שם וכ"ד ר"ת הביאוהו הראשונים וכ"ה בספר הישר סי' תקמ"ט וכן מבואר בתוס' קדושין ל"ט א' ובחולין קל"ו ב' ובמנחות ט"ו ב' ובתוס' ר"י החסיד ברכות כ"ב וע"י בהגמ"י פ"י ממאכ"א אות ד' תשובת ר"י) שבלא מפולת יד או במין אחד אין שום איסור גם מדרבנן ומותר לזרוע ומותרין הפירות.

וי"א (כ"כ הרא"ש בה' כלאים בשם הרמ"ה וכ"ה בחינוך מצוה תקמ"ח ודעת הגר"א שגם דעת רבנו כן ולפ"ד הרא"ש שם נראה דגם הראב"ד ס"ל כן) שמה"ת באמת הכל מותר אבל מדרבנן הכל אסור.

ודעת הרבה ראשונים (הוא דעת רוב הראשונים ההשלמה (ומובא גם בכו"פ פנ"ו) והרא"ה והרשב"ץ בברכות כ"ב א' וכן הסכים המאירי בברכות שם ובקדושין ל"ט וכ"ד הרמב"ן והרשב"א בקדושין ל"ט ובחולין פ"ב וכ"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואינו חייב אלא כשהחטה והשעורה יפלו סמוכין זה לזה, באופן שהן כלאים זה בזה. כלומר בתבואה בתוך ששה טפחים זה לזה¹⁴², ובירק שיפלו תוך טפת. וגם צריך שיפלו סמוכין לגפן, כלומר ששה טפחים לחרצין¹⁴³.

וכבר התבאר שהזורע שני מיני תבואה או שני מיני ירקות עם זרע הכרם, הרי זה לוקה שנים, אחת משום שֶׁדָּף לֹא תִזְרַע בְּלֶאֱמָסָה ואחת משום (דברים כב פסוק ט) לֹא תִזְרַע בְּרִמְמָה בְּלֶאֱמָסָה, אם התרו בו משום שניהם. ואם התרו בו רק משום אחד לוקה אחד¹⁴⁴.

ואינו חייב מן התורה אלא על חמשת מיני דגן בזרעים¹⁴⁵, ובירקות קנבוס ולוף¹⁴⁶ וכיוצא בהם, מזרעים שנגמרים עם תבואת הכרם כלומר שנזרעים לשלוש שנים¹⁴⁷,

הרישב"א והר"ן בקדושין (שם) דהפירות אסורין מה"ת גם בלא מפולת יד אבל צריך ב' מינין ובמין אחד גם הפירות מותרין אף מדרבנן

ודעת הראב"ד (כפי שהעתיקו דבריו הרמב"ן והרשב"א בחולין פ"ב והרשב"א והנמוק"י בברכות כ"ב אבל ברא"ש ה' כלאים משמע דלהראב"ד הכל מדרבנן ואין אסור מה"ת אלא בב' מינין ובמפולת יד ובהשלמה ברכות כ"ב נראה דלהראב"ד כל מין א' אסורין הפירות מה"ת ולכן הקשה עליו מבכורות נ"ד וצ"ע) דבקנבוס ולוף אסורין הפירות מה"ת אף בלא מפולת יד אבל צריך ב' מינין אבל בשאר זרעים מותרין וי"א (מובא ג"כ דעה זו בחזו"א כאן סי' א' סק"ה ובדיני כלאים אות ל"א וע"ש שהביא רוב הדעות בקצרה) דבזה"ל בטלה קדושת הארץ והכל אינו אלא מדרבנן

ולהלכה (חזו"א סי' א' סק"ה ועי' בס' י"ג סק"ח שכ' דדין קידוש בלא מפולת יד דעת רוב הפוסקים דאינו אלא מדרבנן) אף שבשו"ע סתם כדברי רבנו דאף מין א' בכרם אסור לזרוע ואסורין הפירות אפשר דהוי ספיקא דדינא דהא י"א דמותר לזרוע ומותרין הפירות אף מדרבנן כנ"ל וכ"ש בזה"ל שיי"א דלא קידשה לע"ל והוי מדרבנן מיהו לכו"ע אין הקולות של חו"ל בזה"ל דהא מדרבנן צריך לנהוג בארץ כדין ארץ מקודשת. דרך אמונה שם כז

¹⁴² חזו"א סי' ג' סק"ב וכ"כ ישועות מלכו ודלא כר"י קורקוס בה"ג וערוך השלחן אות ד' שאפי' נפלו ברחוק משיעור של כלאי זרעים חייב וגם לא כתפא"י בבתי כלאים סי' ל"ו שצריך שיפלו תמיד בתוך טפח

¹⁴³ והזורע חטה וזמורה של גפן בנומא אחת וכפף את הזמורה עד שיהי' רחוק ו' טפחים בין הגפן ובין החטה לכשיגדלו מותר ואם לא יהי' ביניהן שיעור הרחקה כשיגדלו אסור וחייב מיד על הזריעה. חזו"א שם סי' ב' סק"ו.

¹⁴⁴ ירושלמי פ"ח ה"א

¹⁴⁵ חזו"א סי' א' סק"ט י"ג וכ"ד ר"י קורקוס ורדב"ן ורש"ם דף קל"ג ב' בדעת רבנו וכ"כ המאירי בקדושין ל"ט (רק דס"ל דגם מיני זרעים אסור מדרבנן) וכ"ד התוס' במנחות והרשב"א ורבנו יונה בריש ב"ב והחינוך מצוה תקמ"ח ויראים מצוה ע"ז דמה"ת אין חייב רק על ה' מיני תבואה וקנבוס ולוף וכ"כ בדברי רבנו שהקדים בריש ההלכות ל"ת שלא לזרוע תבואה או ירק בכרם משמע דקנבוס ולוף נחשב ירק.

¹⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם, רמב"ם שם הלכה ג

¹⁴⁷ דקנבוס ולוף אין עושין אלא לג' שנים וגם הכרם יוצא מידי ערלה וראוי לאכילה אחר ג' שנים והתורה אסרה זרעים דומיא דכרם. עיין בסף משנה וכ"כ הנמוק"י בברכות כ"ב (כת"י) ולשון המאירי בקדושין ל"ט שנגמרים עם גמר תבואת הכרם ועי' שנו"א פ"ז מ"ז ובחזו"א סי' ג' סק"ב תמה עליו ובמעם ב' של רש"י במנחות ט"ו וכ"כ הר"ן פ' רה"ג וכ"כ ביראים מצוה ע"ז וכ"ה בחי' הרשב"א במנחות וכן הרמב"ן והרשב"א בחולין פ"ב הביאו גם טעם זה שהוא משום שקנבוס ולוף יש להן אשכולות שהאוכל תלוי בראשו דומיא דכרם וגדלים הרבה ועושין ערוביא וטעם א' דרש"י והביאוהו ג"כ הרמב"ן והרשב"א בחולין פ"ב מפני שיש להן שרשים שמתקיימין הרבה בארץ דומיא דכרם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל שאר הירקות אסור מדבריהם. וי"א¹⁴⁸ שבירקות וקטניות וזרעים הנאכלין לאדם, כולן לוקין עליהן מן התורה, אבל זרעים שאין רוב בני אדם זורעין ומקיימין מין זה, וכן עשבים העולין מאליהן אין בהן משום כלאים.

וכתבה התורה¹⁴⁹ דין כלאי הכרם על אף שלוקה בלאו הכי, משום כלאי הזרעים. שילקו ג"כ משום כלאי הכרם, ועוד לחדש שכלאי הכרם אסורין בהנאה.

חייב גם אם לא נפלו לתוך גומא אחת. אלא כל שנפלו סמוכין זה לזה כדי איסור כלאים מקרי מפולת יד¹⁵⁰.

ואפי' זרע חרצן או יחור של גפן, היום, וחטה ושעורה למחר, כל שלא השרישו עדיין נחשב בבת אחת¹⁵¹. אבל צריך שאדם אחד יעשה שלשתן, ואפשר שצריך שיהא דעתו בשעת זריעה ראשונה לגמור שלשתן.

ואינו לוקה משום זורע כלאי הכרם עד שיזרע בארץ ישראל חטה ושעורה וחרצן במפולת יד, אך בחו"ל אין איסור כלאי הכרם אלא מדרבנן ובזרע במפולת יד, כמו שהתבאר, והחמירו משום שאסור בהנאה בארץ ישראל¹⁵², ולכן הקילו שם בכמה דברים.

אינו חייב רק על הזריעה, אלא גם אם חפה כלומר כסה אותם בעפר לוקה¹⁵³, אף אם כבר הושרשו. אבל אז אין לוקה א"כ באו בתחלה במפולת יד, וכל שנפלו בבת אחת חייב על ניכושן והשקאתן, אף אם נעשה הדבר מאליהם ולא עשה בהן אדם עבירה, כיון שבאו לעולם בעירוב מקרי כלאים¹⁵⁴.

¹⁴⁸ הר"ן פ' ראשית הגז (ודלא ככ"מ וכ"כ מנ"ח מצוה תקמ"ח ובחזו"א סי' א' סק"א משמע דמסכים להכ"מ בזה) וכ"כ הרמב"ן בחולין פ"ב וכ"ד הראב"ד המובא בכו"פ פנ"ו וברמב"ן ורשב"א חולין פ"ב ובהשלמה ברכות כ"ב א' (וכ"נ דעת הראב"ן סי' נ"ג) ודעתו דלא נאמר חילוק קנבוס ולוף לשאר זרעים אלא לענין איסור הנאה וכ"ד רבנו חיים כהן המובא בשטמ"ק מנחות ט"ו דמפרש הגמ' בתמ"ו ובכ"מ מפרש כן גם דעת רבנו אבל בחזו"א סי' א' סק"ט תמה עליו.

¹⁴⁹ ירושלמי פ"ח ה"א

¹⁵⁰ חזו"א סי' א' סק"ז והיינו שנפלו תוך ו' טפחים ובירק תוך טפח ואם הוא כרם ע"ל פ"ז ה"א סק"ב אם תוך ד"א הוא מה"ת (חזו"א סי' י"א סק"י) מיהו אפשר דכ"ז שלא נשרשו לא מקרי כרם ולא מקרי מפולת יד אף שיעשו כרם בהשרשתן והלכך אין חייב עד שיזרע תוך ו' טפחים ומיהו במוקף גדר זרע חטה ושעורה וחרצן תוך הגדר ואין בין זרע לגדר ד"א חייב על הזריעה ואף שאין מקדש בדלקמן פ"ז הכ"ה (חזו"א שם ובס"י י' סק"ז נשאר ע"ז בצ"ע), דרך אמונה ציון ההלכה שם ט

¹⁵¹ סי' א' סק"ז ושם הסתפק בזה אבל נראה שהסכים כן בס"י ב' סק"ח ובס"י י"א סק"י ועי' ישועות מלכו

¹⁵² רמב"ם שם הלכה ג אבל כלאי זרעים אין אסורין לא באכילה ולא בהנאה כנ"ל פ"א ה"ז ולכן לא החמירו חכמים לאסורן בחו"ל

¹⁵³ רמב"ם שם ג

¹⁵⁴ דרך אמונה שם ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל אם זרען שלא במפולת יד, אפי' מנכש ומשקה אח"כ אינו כזורע עכשיו במפולת יד. וכל זה לענין מלקות, אבל בודאי אסור לעשות כן בכל אופן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

